UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Theologiæ Moralis

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

VIII. De effectibus peccati.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38935

Visual Library

CAPUT VIII.

De effectibus peccati.

RESOLUTIO I. *Natura humana aliquo modo corrupta est per peccatum.*] De hoc agit S. Doctor *1.2.quæst.85 cujus art.1.* docet, tria esse bona naturæ, quorum primum nec tollitur, nec minuitur per peccatum, secundum non tollitur quidem, sed diminuitur, tertium verò per peccatum primi parentis totaliter est ablatum. In primo genere boni constituit ipsa principia naturæ, & proprietates ex iis manentes. In secundo, inclinationem quam habet homo naturaliter ad virtutem, quæ per actus vitii oppositos minuitur. In tertio, donum originalis justitiæ, quod in primo homine toti humanæ naturæ collatum fuit.

Notandum autem 1.ex art.2. Totum bonum humanæ naturæ non posse auferri per peccatum; siquidem bonum naturæ quod per peccatum diminuitur, est naturalis inclinatio ad virtutem, quæ quidem convenit homini ex eo quòd est rationalis; hinc enim habet quòd operetur secundum rationem, quòd est agere secundum virtutem: per peccatum autem non potest ab homine tolli, quòd sit rationalis; quia jam non esset capax peccati. Unde non est possibile, quòd prædictum naturæ bonum totaliter tollatur.

Notandum 2.ex art.3. Convenienter numerari quatuor naturæ vulnera, ex peccato primi parentis consequentia, nempe infirmitatem, ignorantiam, malitiam, & concupiscentiam. *Ratio est*, quia cum per peccatum amissa sit justitia originalis, quæ subjiciebat inferiores animæ vires rationi, & hanc Deo; hinc factum est, ut omnes potentiæ animæ maneant quodammodo destitutæ proprio ordine, quo naturaliter ordinantur ad virtutem, eaque destitutio vulneratio naturæ dicitur. Sunt autem quatuor potentiæ animæ, quæ possunt esse subjecta virtutū, scilicet ratio,

in qua est prudentia; voluntas, in qua est justitia, irascibilis, in qua est fortitudo, & concupiscibilis, in qua est temperantia. Inquantum ergo ratio destituitur suo ordine ad verum, est vulnus ignorantiæ, inquantum verò voluntas destituitur ordine ad bonum, est vulnus malitiæ : inquantum autem irascibilis destituitur suo ordine ad arduum, est vulnus infirmitatis, & tandem inquantum concupiscentia destituitur suo ordine ad delectabile moderatum ratione, est vulnus concupiscentiæ.

Notandum 3. ex art. 5. Mortem, aliosque defectus corporales naturæ humanæ, non esse per se effectus peccati primi parentis, quia scilicet sunt præter intentionem peccantis : esse tamen effectus per accidens, nimirum removendo prohibens, eo modo quo divellens columnam per accidens movet lapidem columnæ superpositum : nam per peccatum illud sublata est originalis justitia, per quam non solum inferiores animæ vires continebantur sub ratione, absque omni deordinatione, sed etiam totum corpus continebatur sub anima, absque omni defectu. Quare sicut vulnerata est humana natura, quantum ad animam, per deordinationem potentiarum : ita est corruptibilis effecta, per deordinationem ipsius corporis.

RESOLUTIO II. *Peccatum causat aliquam maculam in anima.*] Hoc *probat* S. Doctor *1. 2. quæst. 87. art. 1.* quia sicut corpus nitidum, ex contactu alterius corporis, perdit suum nitorem, & maculam contrahit: ita anima, quia peccando adhæret rebus quibusdam contra lumen rationis & divinæ legis; ex ea adhæsione, qui est veluti quidam tactus, amittit nitorem illum quem habet, & ex refulgentia naturalis, & divini luminis, per quod dirigitur in operationibus suis.

Notat autem art. 2. Maculam manere in anima post actum peccati, quia ut dictum est, macula importat quendam defectum nitoris, propter recessum à lumine

mine rationis, & divinæ legis, & ideò quamdiu homo manet extra hujusmodi lumen, manet in eo macula peccati, sed postquã redit ad lumen rationis, & ad lumen divinum, per motum quendam voluntatis priori motui contrarium, tunc macula cessat.

Quæres, quid sit macula illa quam homo peccando contrahit quæque post actuale peccatum perseverat in anima, hominemque denominat sordidum, maculatum, & habitualiter peccatorem. *Respondeo*, maculam illam nihil aliud esse quam ipsum peccatũ actuale, quatenus quoad suam malitiam moraliter perseverat, etiam transacto ipso actu, jamque peccatum habituale denominatur. Non enim apparet quid aliud esse possit prædicta macula, si quidem post actum peccati, nihil ex eo supereſt in anima quam, vel privatio gratiæ, vel reatus pœnæ, vel habitus realis ab eo productus, at macula peccati non est privatio gratiæ, cum ille qui versatur in peccato mortali, per novum peccatum mortale contrahat novam maculam, neque tamen privetur gratia. Justus etiam per peccatum veniale aliquam maculam contrahat, non tamen privetur gratia.

Non etiam peccati macula sita est in reatu pœnæ, seu in obligatione solvendi pœnam peccato commisso debitam. Nam macula illa est peccatum, ut vel ex eo patet, quòd tollatur per Sacramenta Baptismã & Pœnitentiæ, quæ fides docet, ad remissionem peccatorum instituta esse. At reatus pœnæ non est peccatum, sed quid posterius peccato, cùm nõ ideò quis sit peccator, quia pœnam meretur, sed potiùs ideò pœnam meretur quia peccator est.

At neque dici potest, maculam illam esse habitum realem, ex actu peccati productum, *tum* quia non ex omni actu peccati producitur habitus, nullum autem est peccatum, quod non relinquat maculã; *tum* quia per pœnitentiam tollitur peccati macula, at habitus pravus adhuc remanet. Quare à sufficienti enumeratione cõcludimus, maculam peccati nihil aliud

esse formaliter, quam ipsum peccatum actuale, quatenus moraliter perseverat, nondumque per pœnitentiam est retractatum, aut remissum per gratiam. Quod rursus ex eo *suadetur*, quia macula illa est peccatum, ut dictum est, at non aliud quam quod præteriit, quia alioqui quicunque peccaret actu, duobus peccatis distinctis obnoxius esset : neque etiam est peccatum illud præteritum ut sic cum macula adhuc maneat, ergo est peccatum præteritum, ut moraliter perseverans. *Confirmatur*, nam homo dicitur mori in peccato quod non retractavit, & propter illud damnari ; macula ergo in qua moritur, nihil est aliud quàm peccatum præteritum adhuc perseverans.

RESOLUTIO III. *Reatus pœnæ est effectus peccati.*] Ita S Thomas *1.2.quæst.87 art.1.* quod *probat*, quia videmus in rebus naturalibus, & humanis, quicquid contra aliquem ordinem insurgit, ab eo ordine, & principe ordinis deprimi; at qui peccat, agit contra triplicem ordinem, rationis, legis humanæ, & divinæ; quare triplicem pœnam incurrit, unam quidem à seipso quæ est conscientiæ remorsus, aliàm ab homine, tertiam verò à Deo.

Quærer hic aliquis, an peccatum possit esse pœna peccati. *Ad quod* S. Thomas *art. 2. respondet* cum distinctione. Nam per se loquendo, peccatum nullo modo potest esse pœna peccati; quia de ratione peccati est ut sit voluntarium, de ratione autem pœnæ, ut sit contra voluntatem. Per accidens vero potest peccatum esse pœna peccati tripliciter 1. ex parte causæ, quæ est remotio prohibentis; cum enim ipsa subtractio gratiæ, qua peccatum impediebatur, sit quædam pœna, & à Deo, peccatum etiam inde sequens pœna dicitur 2. ex parte substantiæ actus, quæ afflictionem inducit, sive sit actus interior, sive exterior 3. ex parte effectus, ut scilicet aliquod peccatum dicatur pœna, respectu effectus consequentis.

In hac re puto certum esse, peccatum ut peccatum, non posse esse pœnam peccati præcedentis; nã

Deus

Deus cum sit Judex justus, amat pœnam quam infligit propter peccatum, & per eam vult injuriam sibi factam ulcisci, hoc enim totum honestum est, cum spectet ad justitiam vindicativam: Deus autem non potest amare peccatum, ut peccatum est, neque potest velle, ut per illud injuria sibi illata reparetur; hoc enim aliud nihil esset quam velle unam injuriam resarcire per aliam, eamque ut plurimum majorem, quod ut patet, fieri nequit. Impossibile igitur est quod unum peccatum sit propriè, & per se pœna alterius.

Dices, peccatum formaliter spectatum est malum homini, ergo potest esse pœna illius. *Confirmatur*, nã calor intensissimus potest esse pœna corporis humani, quia est malus, & disconveniens illi. *Respondeo* peccatum esse malum culpæ respectu hominis, adeoque non posse per se esse malum pœnæ; cum honestè à Deo amari non possit, neque infligi ad compensandam injuriam sibi factam ut dictum est. Unde aperta est differentia inter peccatum, & calorem intensissimum, qui cùm nullam malitiam contineat, justè in vindictam sceleris, à supremo judice appeti potest.

Major dubitatio est, an peccatum materialiter spectatum, possit esse pœna alterius peccati. *Respondeo* negativè, quia cùm pœna sit objectum justitiæ vindicativæ, potest Deus honestè eam velle, & directè intendere; potest etiam si opus sit, peccatorem ad eam compellere. Non tamen potest Deus velle, & directè intendere actum peccati, hominemque ad talem actum impellere: quia sic vellet peccatum, essetque causa illius, ut alibi non semel à nobis probatum est.

Quòd si quis *objiciat* illud Pauli *Roman. 1.* Propter quod tradidit eos Deus in desideria cordis eorum; *Respondet* S. Doctor *loco citato*, hoc verum esse, quatenus deserti homines ab auxilio divinæ gratiæ, vincuntur à passionibus; qua ratione ait peccatum

semper dici pœnam præcedentis peccati. Quam responsionem à studiosis doctrinæ S. Thomæ observari velim, ut intelligant quàm longè à vera illius, imò & Pauli mente abeant, qui pronunciare audent, traditionem prædictam, quàm Doctor Angelicus ait semper referendam esse, in meram subtractionem auxiliorum gratiæ, fieri semper per motiones reales, & positivas quibus ajunt: Deum in pœnam unius peccati, physicè prædeterminare ad aliud peccatum, quoad entitatem spectatum.

RESOLUTIO IV. *Aliquod peccatum inducit reatum pœnæ æternæ*] Ita S. Doctor *art. 3.* quod *probat*, quia cùm peccatum ex hoc inducat reatum pœnæ, quod pervertit aliquem ordinem, tamdiu manet reatus pœnæ, quamdiu perversitas ordinis remanet. Interdum autem pervertitur ordo irreparabiliter, nimirum si subtrahatur principium ordinis, ut patet exemplo visus qui si corrumpatur, non potest reparari visio, nisi per virtutem divinam. Cùm igitur charitas sit principium ordinis, quo voluntas subditur Deo, peccata mortalia sunt irreparabilia, cùm iis charitas tollatur, sicque inducunt reatum pœnæ æternæ. *Confirmatur* hæc ratio, nam per peccatum mortale amittitur gratia; at sine gratia quid faciet homo, ut injuriam Deo illatam compenset?

Nota 1. Certum esse ex fide, peccato mortali respondere duplicem pœnam, alteram damni, quæ consistit in privatione visionis Dei; alteram sensus, quæ posita est in cruciatibus, ab igne infernali causatis.

Nota 2. Utramque illam pœnam esse æternam, nã de priori dicitur *1. ad Cor. 6.* Iniqui regnum Dei non possidebunt; de posteriori verò *Matth. 25.* Ite maledicti in ignem æternum; Imò illud, ite, denotat quandam ejectionem æternam à visione Dei. Unde damnatur error, tum eorum qui olim dixerunt, pœnas omnium damnatorum aliquando finiendas, tum eorum

eorum qui id limitabant, ad pœnas Christianorum. Hæc & similia humanæ rationis figmenta fundamẽto carent, & veritati in Scriptura revelatæ, ac in Conciliis definitis apertè repugnant.

Nota 3. Pœnas damnatorum æqualem semper intensionem habituras, ut satis indicat Scriptura cùm docet, pœnas illas fore æternas; & cùm ignem inferni vocat inextinguibilem. Ista enim & similia denotant, pœnas damnatorum statum quendam immutabilem habituras; ita scilicet ut nunquam minuendæ, vel augendæ sint. Quod etiam non obscurè innuitur verbis illis *Eccles. 11.* Si ceciderit lignum ad austrum, aut ad aquilonem, in quocunque loco ceciderit, ibi erit.

Nota 4. Pœnam damnatorum etsi æternam esse proportionatam culpæ, neque esse majorem quàm culpa ipsa mereatur; quod non tantùm suaderi potest ratione S. Thomæ ante illata, quæ ex ipso peccato sumitur, sed etiam & maximè ex eo, quòd ejusmodi pœna à Deo pèccato mortali est constituta: si enim prudentia, & probitas humani legislatoris sufficit, ut dicamus pœnas ab eo sceleribus decretas, justas esse, & non excedere eorum demeritum: quanto magis idem judicium ferendum est de Deo, qui non modo justus est, & sanctus, sed etiam ipsamet justitia, & sanctitas.

RESOLUTIO V. *Peccato mortali non debetur pœna infinita secundum quantitatem, seu intensionem gradûum.*] RATIO est, quia justitiæ æqualitas postulat, ut pœna sit proportionata culpæ; at hæc est simpliciter finita, esto sit infinita secundum quid, seu extrinsecè; quia continet aversionem à Deo, qui est bonum infinitum, ergo & pœna simpliciter finita esse debet. Minor ostenditur, quia in peccato mortali tria considerari possunt 1. quòd opponatur tali virtuti. 2. quòd privet gratia. 3. quòd per illud Deus offendatur. At peccatum mortale nequit esse infinitum, ex ullo horum capitum, non ex 1. aut 2.

quia virtus, cui peccatum opponitur, & gratia quá privat, sunt qualitates finitæ: non etiam ex 3. quia aliàs sequeretur peccata ipsa venialia, cùm iis Deus offendatur, habere malitiam simpliciter infinitam. Item peccata omnia mortalia continere æqualem malitiam, & unum non esse majus alio: quæ, & similia valde absurda sunt.

Dices 1. Offensa crescit juxta dignitatem personæ offensæ, ergo si persona est infinitè digna offensa erit simpliciter infinita. *Respondeo* non sequi, sufficit enim quòd talis offensa, cæteris paribus, sit major quacunque offensa, contra personam minus dignam patrata.

Contrà, illa offensa est simpliciter infinita, quæ infinitas offensas, aliàs aliis majores, gravitate superat. Verùm hoc falsum est, alioqui homo esset simpliciter infinitus; cum possit Deus alias, & alias species in infinitum multiplicare, quę ad perfectionem speciei humanæ nunquam pertingent.

Dices 2. Qui peccat mortaliter, Deum inhonorat, & quantùm est ex se, ejus divinitatem destruit; hoc autem nocumentum est infinitum, ac proinde malitiam, & offensam simpliciter infinitam in peccato arguit. *Respondeo* mortaliter peccantem Deo auferre aliquem honorem externum, qui est aliquid finitum, & quia constituit ultimum finem in creatura, censeri quodammodo destruere Deum, qui essentialiter est ultimus finis omnium; non quòd verum aliquod nocumentum ei inferat, aut inferre possit.

Ex dictis collige, pœnam damnatorum sive damni, sive sensus, de facto esse simpliciter finitam, quoad intensionem. Et de priori patet, quia per illam homo privatur visione Dei, quæ finita est & limitata. De posteriori verò, quia creatura non est capax cruciatus, aut doloris infinitè intensi. Est tamen *observandum* discrimen inter pœnas illas, quòd pœna damni dicitur secundum quid infinita, ut docet S. Thomas *art. 4.* quia per illã homo privatur Deo, qui est bo-

est bonum infinitum: at verò pœna sensus est finita etiam objectivè, quia id, quicquid sit, quod causat proximè talem pœnam, non potest habere nisi disconvenientiam finitam.

Quæret hic aliquis, an pœna damnatorum sit æqualis. Qua in re tria *dicenda* sunt. 1. Pœnam sensus non esse in omnibus damnatis æqualem, siquidem pro mensura peccati erit & plagarum modus, ut dicitur *Deuter. 2.* at dici non potest, omnes qui damnantur, habere peccata æqualia 2. pœnam damni, si consideretur ut est privatio visionis Dei, esse æqualem in omnibus damnatis; cum omnes tali visione omnino privati sint. 3. eandem pœnam si consideretur, ut est pœna, esse graviorem in uno damnato, quàm in alio, licèt enim omnes æqualiter careant visione Dei, unus tamen magis dolet de tali privatione, quàm alius; quatenus considerat se ob plura, aut graviora peccata in eam incurrisse, Deumque ex majori odio, non modo pœnam sensus ei immittere, sed etiam visionem beatificam ei denegare.

RESOLUTIO VI. *Infantes qui cum solo peccato originali moriuntur, non puniuntur pœna sensus, puniuntur tamen pœna damni.* PRIOR PARS PROBATUR, quia cum infantes illi propria voluntate non peccaverint, non videtur consentaneum divinæ bonitati, ut igne infernali crucientur. *Confirmatur*, nam cur Christus aliquos in ignem æternum mittat, ratione affert *Matth. 25.* quia opera misericordiæ non exercuerunt. Unde supponit eos potuisse ejusmodi operibus vacare, quod de infantibus, ante usum rationis decedentibus, dici non potest.

Posterior pars est certa, sumiturque tùm ex verbis illis *Joan. 3.* Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei, tum ex Concilio Tridentino *sess. 5. de peccato originali can. 4.* ubi damnantur qui dicunt, infantes nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis

lavacro necesse sit expiari, ad vitam æternam consequendam: tum quia ex supradictis, peccatum originale est verum peccatum, quo infans est maculatus coram Deo, eique exosus; consistit etiam in privatione gratiæ & charitatis habitualis, adeoque privat infantem jure hæreditatis ad vitam æternam. At Deus non confert vitam æternam, nisi iis qui mundati sunt ab omni peccato, quique sunt filii ipsius adoptivi per gratiam. Quare qui decedunt cum peccato originali, puniuntur pœna damni, quæ consistit in privatione visionis Dei.

Circa hæc dubitari solet, an privatio visionis Dei sit conjuncta in infantibus, cum tristitia & dolore. *Responsio* communis est negativa, sive quia non intelligunt, quantum sit bonum visio beatifica, qua privati sunt; sive quia cognoscunt se non fuisse proximè ordinatos ad eam consequendam. Unde non magis afflinguntur de illius privatione, quàm plebejus doleat quòd ad Imperium evectus non sit. Imò aliqui probabiliter existimant, eos habere perfectam cognitionem rerum naturalium, adeoque potiri beatitudine, & delectatione quæ ex tali notitia procedit.

Dices 1. Ex Concilio Florent. *sess. ultima*, eos qui cum peccato mortali actuali, vel originali discedunt ex hac vita, mox in infernum descendere, ibique disparibus pœnis puniri. *Respondeo* hinc non sequi infantes magna affici tristitia, quòd Deum non videāt: quia sub nomine inferni comprehendi solet etiam limbus, in quo nullus est cruciatus, aut certè dicendum esset, infantes non modò pœna damni, sed etiā pœna sensus affici, quod probabilitate caret. Quod autem dicit Concilium de disparitate pœnarum, nō debet intelligi de infantibus inter se collatis, sed cū iis qui moriuntur in peccatis actualibus: isti enim pœna damni, & sensui plectuntur, cum illi solam pœnam damni sustineant.

Dices 2. Augustinum non uno in loco, nostræ sententiæ satis aperte refragari. *Respondeo 1*, Augustinum dispu-

disputando contra Pelagianos tam de peccato originali, quàm de gratia & libero arbitrio, aliquando modum in verbis excedere ut à plerisque observatū est 2. August. nihil affirmasse de pœnis parvulorum, nisi dubitando, ut patet ex verbis illis *epist. 28.* Cum ventum est ad pœnas parvulorum, magnis angustiis coarctor, nec invenio prorsus quid respondeam. Quare salvo honore ipsi debito, constanter omniū ferè Theologorum sententiam tutò sequi possumus.

LIBER III.

DE FIDE, SPE, ET CHARITATE.

CAPUT I.

De objecto Fidei.

RESOLUTIO I. *Objectum materiale primarium fidei est Deus: totale verò & adæquatum, quidquid sub divinam revelationem cadit.*] PRIMA PARS PROBATUR, quia inter omnia quæ per fidem creduntur, Deus principem locum obtinet; quare Deus est primarium objectum materiale fidei: sicut ob eādem rationem diximus in prœmio, Deum esse objectum primarium materiale Theologiæ; & generatim quælibet scientia habet pro objecto primario materiali, id quod nobilius est inter omnia entia, quæ sub illius considerationem cadunt.

Hoc autem intellige de Deo absolutè, ut Deus est, seu sub ratione divinitatis; sicut enim Deus est subjectum, in primariis conclusionibus Theologicis, indeque fit ut Deus, sub ratione Deitatis, sit primarium objectum materiale Theologiæ; ita Deus, ut Deus, debet esse primarium objectum materiale fidei, cùm